

PREGLED ORNITOLOŠKIH ZANIMIVOSTI V 2025

// Mitja Denac

STEPSKA PRIBA (*Vanellus gregarius*) na njivah pred zadrževalnikom Medvedce
foto: **Dejan Pahole**

Leto 2025 se poslavlja in čas je, da se vnovič ozremo po minulih mesecih – katere vrste so jih zaznamovale, katera so bila najredkejša opazovanja in katere lokacije se je najbolj splačalo obiskovati? Nekaj odgovorov vas čaka v nadaljevanju tega prispevka.

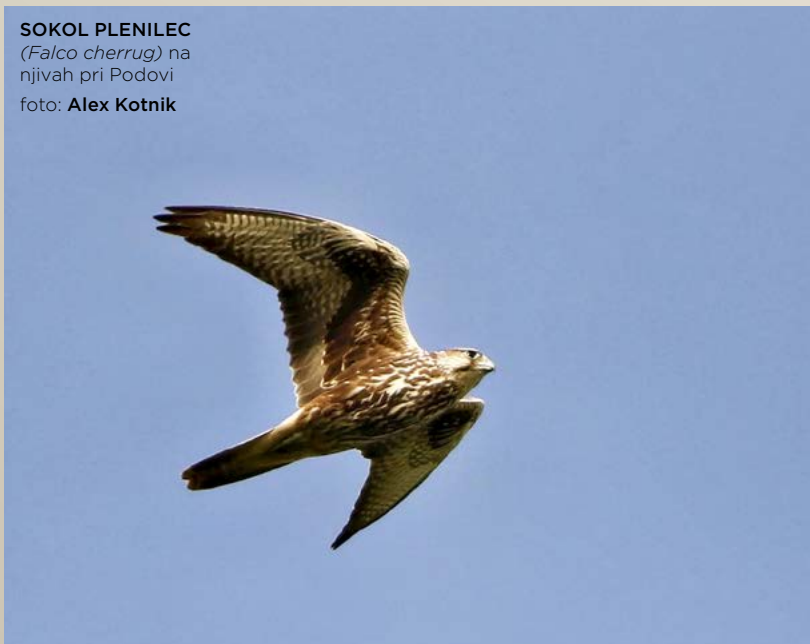
ZIMA

Tisti, ki so želeli novo ornitološko sezono hitro odpreti z redkostjo ali dvema, so si letos upravičeno meli dlani. Že od začetka januarja je bilo namreč »na voljo« nekaj nadvse neobičajnih vrst, ki so se pri nas zadrževale od decembra prejšnjega leta. Zagotovo gre v ospredje postaviti **lebduha** (*Elanus caeruleus*), ki je prezimoval v okolici Matene in Iga na Ljubljanskem barju in smo ga lahko občudovali vse tja do konca februarja. Lebduh, tokrat v Sloveniji opažen šele drugič, postaja vse pogostejša ptica v srednji in severni Evropi, kamor se širi z Iberskega polotoka, iz Severne Afrike in Azije – leta

LEBDUH (*Elanus caeruleus*) na Ljubljanskem barju
foto: **Mitja Denac**

SOKOL PLENILEC (*Falco cherrug*) na njivah pri Podovi
foto: **Alex Kotnik**

2025 je prvič gnezdil na sosednjem Madžarskem, ornitologi pa so gnezditveno sumljivo vedenje opazovali celo na Danskem. Druga neobičajna vrsta je prav tako prihajala iz (sicer nesorodnih) vrst ujed: na njivah med Podovo in Starošincami se je dlje časa zadrževal odrasel **sokol plenilec** (*Falco cherrug*). Tega redkega stepskega sokola je imela pred tem pri nas priložnost opazovati le peščica ljudi, tako da je omenjene njive v zgodnji pomladi letos obiskal marsikdo. Druge zanimivosti so januarja tradicionalno vključevale samico **zimske race** (*Clangula hyemalis*) na Zbiljskem jezeru, **beloliske** (*Melanitta fusca*) na Družmirskem jezeru in neverjetno bližnje srečanje z mladim **triprstim galebom** (*Rissa tridactyla*) na morju pred Piranom.

MALA GOS (*Anser erythropus*)
na zadrževalniku Medvedce
foto: Jakob Habicht

V februarju so se večinoma nadaljevale zanimivosti iz vrst vodnih ptic. V začetku meseca nas je presenetila novica s Ptujskega jezera, kjer se je pojavila samica **ovratniške črnice** (*Aythya collaris*). Skoraj nedvomno je šlo za isti osebek, ki je lani pri nas prezimoval, in tudi tokrat se je črnica na jezeru zadrževala dlje časa, vse do aprila. Gre za drugo opazovanje v Sloveniji, morda ista črnica pa je bila dober mesec predtem (decembra 2024) opazovana tudi v Beogradu. V drugi polovici meseca sta se za nekaj dni na zadrževalniku Medvedce tisočim beločelim gosem (*Anser albifrons*) pridružili dve **mali gosi** (*A. erythropus*), ki sta potrpežljivim opazovalcem omogočali dober trening v prepoznavanju subtilnih razlik med tema vrstama. Na Ljubljanskem barju in Cerkniškem jezeru so bile opažene prve **močvirske uharice** (*Asio flammeus*).

POMLAD

Začetek marca je bil umirjen in brez večjih posebnosti, kar pa je bilo le zatišje pred izjemnim 19. dnevom v mesecu, ko je bila na njivah pred zadrževalnikom Medvedce opazovana (do zdaj) kronska ptica tega leta - odrasla **stepska priba** (*Vanellus gregarius*). Stepska priba je izjemna v vseh pogledih, brez dvoma je eden lepših pobrežnikov, a s svetovno populacijo, ocenjeno na 11.200 odraslih osebkov, tudi eden najredkejših. Letos je bila v Sloveniji zabeležena komaj tretjič, prvič po letu 1983, in kombinacija njenega varstvenega statusa ter več kot 40 let trajajoče »suše« je na teren zvabila marsikaterega ornitologa, tudi starejšega. Neverjetno naključje je, da je bil istega dne na Ljubljanskem barju opažen **mali labod** (*Cygnus columbianus*), prav tako pregrešno redka vrsta, za katerega so bili pred tem pri nas zbrani le trije podatki. Na žalost je Barje prav hitro preletel in razen srečnega najditelja ga ni videl nihče drug. Zadnje dni marca je pope-

stril še en izjemo redek gost, samec **ameriškega kreheljca** (*Anas carolinensis*) na akumulacijskem jezeru HE Moste na Gorenjskem, tudi njega pa žal kljub vnetemu iskanju ni bilo več na spregled. Ob prehodu hladne fronte je na mrzel in deževen dan njive v okolici Iga za počitek izkoristil prvi letošnji **dular** (*Eudromias morinellus*).

Kot se spodobi, se je resno spomladansko dogajanje najprej začelo na Obali. V Škocjanskem zatoku in Sečoveljskih solinah so aprila ornitologi zabeležili naslednji zavidljivi nabor redkih selivk: več izvrstno dokumentiranih **bledih hudournikov** (*Apus pallidus*), **školjkarice** (*Haematopus ostralegus*), dva **jezerska martinca** (*Tringa stagnatilis*), **rjavoglavega srakoperja** (*Lanius sentor*), **kratkoprstega škrjančka** (*Calandrella brachydactyla*) in **rjavo komatno tekico** (*Glareola pratincta*). Prvič v Sloveniji je bilo v Škocjanskem zatoku tudi posneto petje **sibirske podvrste vrbjega kovačka** (*Phylloscopus collybita tristis*), ki je v rezervatu najverjetneje prezimoval. Če se pomaknemo nekoliko vzhodneje, se moramo

JEZERSKI MARTINEC
(*Tringa stagnatilis*) v
Škocjanskem zatoku
foto: Duša Vadjnal

gotovo ustaviti na suhih kraških goličavah – tudi te so pritegnile nekaj zanimivosti, med drugim samca **vzhodnega sredozemskega kupčarja** (*Oenanthe melanoleuca*) na Cerju pri Lokvici ter skupinico treh pisanih **dularjev** na Movraškem Kuku. Vendar vse veselje ni ostalo zgolj na Primorskem, tudi v osrednji Sloveniji je bilo opazovanih nekaj zanimivih vrst, in to prav nenavadno zgodaj. Že sredi meseca se je na Cerkniškem jezeru ustavila **južna postovka** (*Falco naumanni*), v Domžalah dva **kratkoprsta škrjančka**, **rjava cipa** (*Anthus campestris*), **čoketa** (*Gallinago media*) in **rdeča lastovka** (*Cecropis rufula*), v okolici Grosuplja pa **rjavoglavi srakoper**. Za nekaj vrst smo zbrali najbolj zgodnja pomladanska opazovanja do zdaj, posebej pa velja omeniti **rjave cipe**, ki so bile to pomlad skupno zabeležene šestkrat, največ doslej. Konec meseca se je na poplavljenih njivah pri vasi Stari Log na Štajerskem dva dni zadrževal samec **citronaste pastirice** (*Motacilla citreola*), pri Krškem pa je bil prvič zunaj Obale fotografiran tujerodni **sveti ibis** (*Threskiornis aethiopicus*) – razlog za skrb?

V letošnjem maju je nekaj vrst bolj kot zaradi redkosti zbujalo pozornost zaradi nadpovprečnega števila opazovanj, nobena bolj kot **zlatovranka** (*Coracias garrulus*). Skupaj so bile zlatovranke videne sedemkrat, skoraj v vseh delih Slovenije: na Dolenjskem (3), Gorenjskem (2) in Štajerskem (2). Veliko število opazovanj sledi lansnemu poskusu gnezdenja v Sečoveljskih solinah, zato stisnimo pesti v upanju, da se zlatovranka vrne na seznam gnezdičk Slovenije. Iz tega seznama smo, žal, očitno izgubili **črnočelega srakoperja** (*Lanius minor*), a tudi tega se je dalo letos maja nekajkrat opazovati pri nas, med drugim par v lgu na Ljubljanskem barju. Neštete vremenske motnje vedno poskrbijo za pestro dogajanje na vodah in letošnje leto ni bilo nobena izjema. Če sta dva podatka o **čoketi** in štiri opazovanja **črnonoge čigre** (*Gelochelidon nilotica*) povprečna bera za zadnja leta, pa to gotovo ne velja za kar dve **rjavi komatni tekici**, na Cerkniškem jezeru in v Škocjanskem zatoku, ter pomladanski podatek o **velikem prodniku** (*Calidris canutus*) z Ormoškega jezera. Pomlad je bila odlična tudi za **malega klinkača** (*Clanga pomarina*) in **črnoglavega strnada** (*Emberiza melanocephala*), oba sta

PLOSKOKLJUNEC
(*Calidris falcinellus*) v
Škocjanskem zatoku
foto: Duša Vadnjal

bila zabeležena po dvakrat. Še dve opazovanji smo zbrali tudi za **južno postovko**. Najredkejša vrsta meseca maja je bila, na veliko žalost ornitološke skupnosti, spet na zgolj enodnevnem postanku. **Svetlooka penica** (*Curruca crassirostris*) pri Senožečah je pomenila komaj peti podatek za Slovenijo, prvi po letu 2017, in opomnik, da o pojavljanju nekaterih vrst pri nas zares vemo zelo malo. En sam **rožnati škorec** (*Pastor roseus*), fotografiran v Sečoveljskih solinah, žal za seboj ni prinesel invazije in je ostal edini podatek v letošnjem letu.

POLETJE

Junija se je dogajanje, kot po navadi, močno umirilo in za marsikoga je prišel čas za krajši oddih od nenehnih terenov. Na Ptujskem jezeru so se klatile **male čigre** (*Sternula albifrons*), na Ljubljanskem barju pa je bila prvič zabeležena pojoča **brškinka** (*Cisticola juncidis*). Ta mediteranska pevka vneto kolonizira celinske dele Evrope in v prihodnjih letih velja biti pozoren na njeno značilno petje tudi zunaj Obale in Vipavske doline.

Letošnji julij je zaznamovalo nestanovitno vreme, ki v tem delu leta rado postreže s kakšno zanimivostjo iz vrst vodnih ptic. Konec julija se na jesensko selitev že odpravijo odrasli pobrežniki, naokoli pa se klatijo tudi osebkni vodnih ptic, ki so iz takšnih ali drugačnih razlogov predčasno končali z gnezditvijo. Vsa zanimiva opazovanja tokrat izvirajo s Štajerskega, kjer se je v Ormoških lagunah velik del julija zadrževal odrasel **jezerski martinček**. V Lagunah in na bližnjem jezeru so se redno pojavljale tudi **črnonoge čigre**, konec meseca pa je jezero gostilo celo odraslo **bodičasto govnačko** (*Stercorarius parasiticus*). Istega dne sta bili na Ptujskem jezeru zabeleženi še dve **školjkarici**.

SREDOZEMSKI KUPČAR
(*Oenanthe melanoleuca*)
na Cerju pri Lokvici
foto: Matteo Skodler

Avgusta se jesenska selitev začne zares, kar se je letos lepo pokazalo že sredi meseca, ko je nad našimi kraji dlje časa vztrajal vročinski val z ugodnim vzhodnim vetrom. Na isti dan sta bila na nasprotnih koncih države, v Škocjanskem zatoku in Ormoških lagunah, odkrita mlada **ploskokljunca** (*Calidris falcinellus*), in posebej v Zatoku je bil ta obkrožen z zavidljivim naborom pobrežnikov in drugih vodnih ptic. Do konca meseca se je nabralo še nekaj tovrstnih zanimivosti, med drugim dva **dularja**, **čoketa** in mlad **veliki prodnik**, ki se je v Sečoveljskih solinah ujel v mreže obročkocalcev. Ti pa so ujeli še mnogo redkejšo ptico iz vrst pevk, **robidno trstnico** (*Acrocephalus dumetorum*), ki je bila pri nas nazadnje ujeta prav tako v Solinah leta 2018. Zadrževalnik Medvedce je avgusta gostil **črnonogo čigro** in že drugega **malega klinkača** v zgolj enem letu.

JESEN

JUŽNA POSTOVKA
(*Falco naumanni*)
na Sorškem polju
foto: Jakob Habicht

September je z mnogimi vremenskimi motnjami dobra otvoril jesen in prinesel nekaj ornitoloških poslastic na nenavadnih mestih – tako so bili sredi njiv pri Podovi opaženi **peščenci** (*Calidris alba*),

na Brniku pa mlad **veliki prodnik**. Največja zanimivost iz vrst pobrežnikov, **ozkokljuni liskonožec** (*Phalaropus lobatus*) sredi Cerkniškega jezera, je žal razveselil le najditelja. Tisti, ki zbiramo podatke o redkih vrstah, si bomo letošnji september gotovo zapomnili po **močvirskih uharicah** – obročkocalci so jih ujeli kar osemkrat. To je več podatkov, kot jih navadno zberemo v celem letu, in morda bomo v prihodnosti o močvirski uharici govorili le še kot o težko zaznavni, ne pa zares redki vrsti pri nas. V bližini vetrne elektrarne pri Senožecah se je septembra dlje časa zadrževal mlad **rjavoglavni srakoper**, ki ga v tem delu leta pri nas vidimo zelo redko. Enako velja za mlade **vrtno strnade** (*Emberiza hortulana*), ki so jih opazili v Sečoveljskih solinah. V Vodomčevem gaju v Cerovem se je obročkocalcem že drugo leto zapored nasmehnila sreča – v mreže se je ponovno ujela **mušja listnica** (*Phylloscopus inornatus*), drobna azijska pevka, ki vsako leto iz ne povsem raziskanih razlogov množično doseže Evropo. Konec meseca se je na Ptujskem jezeru nekaj dni zadrževal pri nas redko viđen odrasel samec **črne rase** (*Melanitta nigra*).

Oktober se je začel spodbudno, z novico o mladem **progastorepem kljunaču** (*Limosa lapponica*), ki so ga v Škocjanskem zatoku fotografirali obiskovalci. Ta je nekaj dni begal ornitologe, dokler se ni izkazalo, da verjetno isti osebek obiskuje tako Zatok kot školjčiče Sv. Katarina pri Ankaranu. Podobno kot lani smo dvakrat naleteli na mlade **kraljeve orle** (*Aquila heliaca*), tokrat v Kamniško-Savinjskih Alpah ter Prekmurju. Nadaljevala se je tudi saga o **zlatovrankah**, saj so se na Cerkniškem jezeru oktobra zadrževale do tri mlade ptice. Pri Podovi sta se dlje časa ponovno zadrževala dva **sokola plenilca**, tokrat mlada, in v šali lahko rečemo, da je isti drog daljnovoda »odgovoren« za več kot polovico podatkov o vrsti v zadnjih petih letih. Spet se moramo ustaviti še na Ptujskem jezeru, tam sta bila v začetku oktobra dva **peščenca**, od sredine oktobra dalje pa **grivasta gos** (*Branta bernicla*). Pri slednji je njeno zaupljivo vedenje sicer sprožilo ugibanje o izvoru ptice. Pravi spektakel so na več koncih po državi oktobra povzročili **rjavi škarniki** (*Milvus milvus*) – ta razmeroma redka ujeda se zadnja leta pri nas pojavlja vse pogosteje in letos so bile ponekod opažene tudi skupine devetih osebkov hkrati.

PROGASTOREPI KLJUNAČ
(*Limosa lapponica*) na Sv. Katarini
foto: Duša Vadjal

